

Examenopgaven VMBO-BB 2004

tijdvak 2
maandag 21 juni
11.30 – 13.00 uur

NEDERLANDS LEESVAARDIGHEID-SCHRIJFVAARDIGHEID CSE BB

Bij dit examen hoort een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak de opdrachten in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 27 vragen en 2 schrijfopdrachten.
Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

De schatkamer van Schiphol

Per jaar reizen ruim 40 miljoen passagiers via de nationale luchthaven Schiphol. Zij laten daar elke dag een verbijsterende berg spullen achter. Brillen, laptops, telefoons, kunstgebitten en skateboards. Zelfs slangen en rolstoelen! Alles komt terecht bij de afdeling Gevonden Voorwerpen.

1 Roland Lagrand, coördinator van de afdeling Gevonden Voorwerpen, probeert met een groeiend aantal medewerkers verloren bagage terug te bezorgen bij de
5 eigenaar. Een pittige klus, doordat tassen, telefoons, brillen, skateboards en rolstoelen soms 'onduidelijke bagage' zijn. Als ergens op Schiphol bagage zonder adreskaartje wordt gevonden, dan komt de
10 afdeling Gevonden Voorwerpen in actie.

Stevig spoorwerk

2 Lagrand: "Wij proberen uit te puzzelen of er toch ergens adresgegevens zijn. Als dat lukt, dan bellen we de eigenaar. Een inwoner van Nederland kan dan na betaling
15 van € 4,50 administratiekosten zijn bagage komen ophalen of wij sturen die op. Als de eigenaar in het buitenland woont, sturen we een bril of iets anders kleins op. Uitgangspunt is dat het in een A4-envelop
20 moet passen. Ook hij moet € 4,50 administratiekosten betalen. Voorwerpen die te groot zijn om op te sturen, kunnen we meegeven aan de nationale vliegtuig-
25 maatschappij. Voor alles is een oplossing, zeg ik altijd.

3 Ook is soms wat steviger spoorwerk nodig om een eigenaar te achterhalen. In een tas kunnen we een medicijn-doosje tegenkomen met de naam van een
30 apotheek. We bellen dan die apotheker en vragen de adresgegevens op. Als er een laptop binnenkomt, dan keren we hem binnenstebuiten om naam, adres of telefoonnummer te vinden. Als dat niet lukt
35 en de eigenaar zich niet meldt, halen we alle programma's van de laptop en daarna gaat het ding naar de veiling. Overigens gaat niet alles naar de veiling. Creditcards en bankpassen worden deskundig
40 vernietigd, zodat niemand daar misbruik van kan maken."

Brillen en mobieltjes

4 Artikelen die dagelijks letterlijk met bakken tegelijk binnenkomen, zijn sleutelbossen, boeken en brillen. Lagrand:
45 "Soms worden hier brillen binnengebracht met zulke dikke glazen dat je denkt: die bril móet iemand missen. Toch worden deze brillen vaak niet opgehaald." Met stip stijgend op de lijst met binnengebrachte
50 spullen zijn de mobiele telefoons. Lagrand pakt een bak met tien hippe mobieltjes van honderden euro's per stuk en zegt: "Ongelooflijk, hoeveel van die dingen hier dagelijks binnenkomen. Dit is de opbrengst
55 van vandaag en de dag is nog niet eens om." Hij heeft een goede tip voor bezitters van een mobiele telefoon, die veel vliegen. "Plak op de batterij van je telefoon een kleine sticker met daarop alleen het
60 nummer van je vaste telefoon. Als het mobieltje dan hier terechtkomt, hoeven we alleen dat nummer te bellen."

5 Erg bijzonder waren de twee flessen met slangen op sterk water, die werden
65 opgehaald door twee Vietnamezen. En de surfplank met een lengte van drie meter die het kantoor van Ronald aardig vulde. De plank werd nooit opgehaald en verdween na drie maanden naar een veiling. En wat
70 denk je van een kunstgebit met twee gouden tanden? Het ding ligt na vier maanden nog steeds op zijn eigenaar te wachten.

6 Het is wel duidelijk dat Lagrand veel
75 bijzondere spullen tegenkomt tijdens zijn werk. Hij vindt het leuk om zoveel mogelijk bagage bij de eigenaar terug te bezorgen. Zijn afdeling slaagt daar steeds beter in.

naar een artikel van Roel van den Eijnde uit: Kampioen, oktober 2002

- 1p ● 1 Wat is de bedoeling van de schuingedrukte inleiding?
A de opbouw van de tekst uitleggen
B een persoonlijke mening over het onderwerp geven
C het onderwerp van de tekst aankondigen
- 1p ● 2 Wat is 'onduidelijke bagage'? (regel 7)
A alle verloren bagage
B verloren bagage van buitenlandse reizigers
C verloren bagage zonder adreskaartje
- 1p ● 3 Wie worden bedoeld met 'we' in regel 18?
A alle personeelsleden van de nationale luchthaven Schiphol
B de eigenaars van de verloren bagage
C de medewerkers van de afdeling Gevonden Voorwerpen
D Roland Lagrand en de schrijver Roel van den Eijnde
- 1p ● 4 Wat is het verband tussen alinea 2 en 3?
A Alinea 2 en 3 vormen een opsomming.
B Alinea 2 en 3 vormen een tegenstelling.
C Alinea 2 noemt een oorzaak, alinea 3 noemt het gevolg.
- 1p ● 5 Welk kopje geeft het best de inhoud weer van alinea 5?
A Kunstgebit
B Slangen en surfplanken
C Slangen op sterk water
D Vreemde voorwerpen
- 1p ● 6 Wat is het belangrijkste doel van de afdeling Gevonden Voorwerpen?
A alle verloren bagage met de vliegtuigmaatschappijen meegeven
B creditcards en bankpassen vernietigen
C verloren bagage bij de eigenaar terugbezorgen
D verloren bagage naar de veiling brengen
- 1p ● 7 Welke zin geeft het best de hoofdgedachte van deze tekst weer?
A De afdeling Gevonden Voorwerpen slaagt er steeds beter in verloren bagage bij de eigenaars terug te bezorgen.
B De afdeling Gevonden Voorwerpen vindt het een moeilijke klus om verloren bagage bij de eigenaar terug te bezorgen.
C Het is ongelooflijk hoeveel mobiele telefoons er dagelijks op de afdeling Gevonden Voorwerpen worden binnengebracht.
D Op de afdeling Gevonden Voorwerpen worden zelfs laptops, slangen, surfplanken en kunstgebitten binnengebracht.

Doodziek van al dat pesten

Van de anderhalf miljoen leerlingen in het Nederlandse basisonderwijs zeggen er zo'n 115.000 last te hebben van pesten. Ook veel middelbare scholieren hebben ermee te maken. Waarom pesten mensen eigenlijk? Waarom moeten ze altijd dezelfde hebben? En wat kun je doen als je er slachtoffer van bent?

Twee voorbeelden

1 Arenda (17) uit Utrecht vertelt dat ze op de basisschool iedere dag 'alleen maar' werd uitgescholden en geslagen. Op de middelbare school leek het even beter te gaan. Maar al snel bleken ook hier enkele pestkoppen haar een prettig slachtoffer te vinden. "Het schelden en slaan begon weer. Ik ben zelfs in mijn rug gebeten en achterna gezeten met een beitel en een schroevendraaier."

2 10 Sandra (16) uit Drenthe ging speciaal naar een middelbare school waar bijna niemand van haar oude basisschool naartoe ging. Want vanaf de leeftijd dat haar klasgenootjes konden schelden, scholden ze op haar. "Onderwijzers deden alsof ze het niet zagen. Pas in groep acht zei een leraar er wat van. Ze wisten heus wel dat het speelde. Ik had het ook aan mijn ouders verteld en die hadden er op school over gepraat. Maar het hielp allemaal niks."

3 20 Op de middelbare school leek het eerst ook mis te gaan, maar nu laten de pestkoppen Sandra met rust. "Ik heb nu meer zelfvertrouwen. Ik heb een sterke vriendengroep, dus ik ben er minder bang voor. Ik denk dat de pestkoppen gewoon voelen dat iemand iets zwakker is en daarom diegene eruit pikken. Nou was ik ook niet bepaald de allerknapste van de klas, dus misschien had dat ermee te maken."

30 Ook Arenda heeft geen last meer van pestkoppen. Ze kreeg een vriend die lief voor haar was en die - samen met haar ouders - haar hielp weer wat zelfvertrouwen te krijgen.

www.pestten.net

4 Behalve praten met ouders of vrienden kan het helpen om lotgenoten te vinden. Er zijn tenslotte nog heel wat meer slachtoffers van pesten. Op de website *www.pestten.net* kunnen ze elkaar treffen. Deze site is een uitgebreide hulpsite voor slachtoffers van pesten. Hier vind je naast een hoop nuttige informatie - zoals tips

voor ouders, tips voor leerlingen en tips voor werkstukken over pesten - ook een prikbord, een chatbox en een e-mailadres voor hulp en talloze adviezen.

5 45 Maaïke (17) was erg blij dat ze die site gevonden had. "Op mijn school probeerden ze er op hun manier iets aan te doen, maar dat hielp helemaal niks. Ik werd door zoveel jongens en meiden uitgescholden dat ze nooit iedereen konden pakken. En ik stond buiten de groep. Wat willen ze ook doen aan een klas van 29 leerlingen van wie er 25 tegen me tekeer gingen? M'n mening kon ik nooit zeggen, want dan brak de hel los. Nu gaat het beter. Ik kan met m'n ouders overal over praten en dat lucht echt enorm op."

6 Volgens mij is de pestkop zelf maar een zielig figuur. Hij pest om er zelf beter van te worden. Zo wordt hijzelf tenminste niet gepest. Hij denkt dat hij er populairder van wordt. Een duidelijker toppunt van zieligheid bestaat eigenlijk niet.

7 Na lang nadenken heb ik twee berichten op *www.pestten.net* geplaatst om te kijken of er mensen zouden reageren die hetzelfde meegemaakt hebben als ik. Dat hebben ze gedaan en het is fijn om met lotgenoten te praten."

Hulp zoeken

8 Hoe erg mensen die gepest worden er ook onder lijden, ze moeten in eerste instantie zelf iets daartegen ondernemen. Door erover te praten met ouders en leraren en door te zoeken naar lotgenoten. Hoe langer de situatie blijft bestaan, hoe meer kans er is dat iemand nooit meer lol krijgt in het leven.

naar een artikel van Steven Stol uit: Pauze, oktober 2001

- 1p ● **8** In alinea 1 worden Arenda's ervaringen op de basisschool vergeleken met die op de middelbare school.
Welke bewering is juist?
Op de basisschool werd Arenda
A minder erg gepest dan op de middelbare school.
B net zo erg gepest als op de middelbare school.
C erger gepest dan op de middelbare school.
- 1p ● **9** Hoe komt het dat de pestkoppen Sandra nu met rust laten? (zie alinea 3)
A Haar vrienden hebben de pestkoppen flink aangepakt.
B Ze heeft een vriend die haar zelfvertrouwen geeft.
C Ze heeft meer zelfvertrouwen.
D Ze is niet meer de allerdomste van de klas.
- 1p ● **10** Wat is het verband tussen de schuingedrukte inleiding en alinea 1 tot en met 3?
Alinea 1 tot en met 3
A geven voorbeelden bij wat er in de inleiding verteld wordt.
B vormen een tegenstelling met de inleiding.
C vormen samen met de inleiding een opsomming.
- 1p ● **11** Welk kopje zou het kopje 'www.pestten.net' het best kunnen vervangen?
A Leerlingen
B Lotgenoten
C Ouders
D Pesters
- 1p ● **12** "Een duidelijker toppunt van zieligheid bestaat eigenlijk niet." (regel 60-62)
Deze opmerking wordt gemaakt door
A Arenda.
B de schrijver Steven Stol.
C Maaïke.
D Sandra.
- 1p ● **13** En wat kun je doen als je het slachtoffer bent van pesten? (zie de schuingedrukte inleiding)
Deze vraag wordt het beste beantwoord in
A alinea 2.
B alinea 3.
C alinea 4.
D alinea 5.
- 1p ● **14** Hoe kun je de tekst 'Doodziek van al dat pesten' het beste omschrijven?
A Het is een verslag met vooral de mening van Steven Stol.
B Het is een verslag van een aantal interviews met allerlei meningen.
C Het is een verslag van een bezoekje aan een school in Utrecht.
- 1p ● **15** Welke zin geeft het best de hoofdgedachte van de tekst weer?
A Als je gepest wordt, kun je het best praten met je ouders of je vrienden.
B Hoe erg je ook gepest wordt, je moet er eerst zelf iets tegen ondernemen.
C Je bent niet de enige die gepest wordt, 115.000 anderen hebben er ook last van.
D Je ziet zelf dat de pestkop het toppunt van zieligheid is.

Norit

**WAAR ZIT JIJ
DEZE ZOMER?**

Vakantie betekent vaak ander eten, ander water, andere hygiëne. En helaas ook kans op diarree. Maar daar hoef jij niet mee te zitten. Als je tenminste Norit bij je hebt. Want door de natuurlijke werking van Norit is je diarree snel voorbij en kun je weer volop genieten van je vakantie. Norit heeft naast de bekende tabletten ook handige suikervrije capsules. De capsules, verpakt in blisters, zijn makkelijk mee te nemen en veroorzaken geen zwarte handen of mond. Norit is verkrijgbaar bij drogisterij en apotheek.

Lees voor gebruik de bijsluiter.

Neem Norit mee tegen diarree

101-6602-0145

- 1p ● **16** Wat is het belangrijkste doel van deze advertentie?
De lezer
A amuseren met een foto en een grappige kop.
B ertoe overhalen om Norit mee te nemen op vakantie.
C ervan overtuigen dat Norit het beste middel is tegen diarree.
D informeren over het product Norit.
- 1p ● **17** Welke van de onderstaande oorzaken noemt de tekst voor het krijgen van diarree?
A ander water, ander eten en vakantie
B ander water, andere hygiëne en ander eten
C ander water, andere hygiëne en een ander land
D ander water, andere hygiëne en een ander toilet
- 1p ● **18** In welke twee vormen is Norit verkrijgbaar?
A capsules en blisters
B capsules en tabletten
C tabletten en blisters
- 1p ● **19** Wat is de belangrijkste functie van de bovenste foto in de advertentie?
Die foto is vooral bedoeld om
A de aandacht van de lezer te trekken.
B de lezer noodzakelijke informatie te geven die niet in de tekst staat.
C de tekst in de advertentie begrijpelijk te maken.
D duidelijk te maken dat de advertentie over Norit gaat.

Toegankelijkheid pretparken en dierentuinen

De beste manier om uit te vinden hoe toegankelijk pretparken en dierentuinen zijn, is door er met gehandicapten naar toe te gaan. Dat heeft de ANWB gedaan. Wat de testteams aantreffen, is even lachwekkend als bedroevend: invalidenwc's die gebruikt worden als opslag voor de poffertjeskraam, braillebordjes die ondersteboven hangen, enge trappen, scheve en hobbelige paden, te steile hellingbanen en weinig behulpzaam personeel.

Rolstoel

1 Veel dierentuinen en pretparken hebben zware deuren, moeilijk begaanbare paden en veel trappen. In veel parken kun je de attracties alleen per trap bereiken. Helling-banen zijn vaak
5 te steil, waardoor de accu's van de elektrische rolstoelen leeg raken of de rolstoel nauwelijks boven komt. Wat denk je over de rit naar beneden in zo'n situatie? Of zijn die hellingbanen soms ook bedoeld als attractie?

2 10 Dan de wc's. Vrijwel geen enkel invalidentoilet is goed toegankelijk. De armsteunen hangen te ver uit elkaar, de toilettol is onbereikbaar of de wc zit gewoon op slot. In Duinrell zijn de toiletten zelfs in gebruik als
15 opslag voor de poffertjeskraam. Gelukkig hebben ze daar ook een goed toilet. Ouwehands Dierenpark heeft een prachtig, splinternieuw rolstoeltoilet, maar doordat de verwarming onhandig hangt, past de elektrische rolstoel er net niet goed in.

Wandelstok

3 Grind, zand, houtsnippers en hobbelige paden zijn een ramp voor ouderen en voor mensen die met een wandelstok lopen. Maar ook een te gladde ondergrond is gevaarlijk.
25 Roostergaten mogen niet te groot zijn, want dan verdwijnt de stok erin. Trappen zonder leuning zijn een ramp. Artis bijvoorbeeld is een lastige dierentuin voor stoklopers. Het terrein is niet regelmatig, deuren gaan er moeilijk open en
30 liften ontbreken. Het Noorderdierenpark is wel goed, met prettige paden, weinig hellingen en weinig trappen. Bovendien openen vrijwel alle deuren automatisch.

Blind

4 Braillebordjes zijn dun gezaaid in de
35 pretparken en dierentuinen. In Blijdorp treft het testteam wel braillebordjes aan, maar die hangen ondersteboven. Ook de beeldentuin in

Het Land van Ooit is voorzien van brailleteksten. Prima. Maar helaas ontbreekt
40 een markeringstegel (een tegel met ribbels) bij de beelden. Daardoor weet de blinde niet dat hij op die plek informatie over een beeld kan lezen. Over de Efteling waren de testers zeer te spreken: "Een fantastisch park, je voelt je een speciale gast, het menu wordt zelfs
45 voorgelezen." Ook het Noorder-dierenpark valt in de smaak: "Zelfs als je niets ziet, is het fijn om hier te wandelen. Je kunt erg dicht bij de dieren komen. Je kunt ze horen, ruiken en soms
50 zelfs aanraken."

Vriendelijk personeel

5 De toegankelijkheid van een pretpark of dierentuin hangt voor een belangrijk deel af van het personeel. Want vriendelijk en behulpzaam personeel kan het ongemak voor gehandicapten
55 behoorlijk verminderen en zo zorgen voor een geslaagde dag. Het voorlezen van de menukaart, het begeleiden van een blinde of het optillen van een rolstoelgebruiker betekent veel. Complimenten hebben de testers voor Artis, De
60 Efteling, Avonturenpark Hellendoorn en het Zuiderzeemuseum. Daar was men bijzonder vriendelijk en behulpzaam. Een minnetje krijgen Madurodam, Six Flags en Diergaarde Blijdorp (in het restaurant).

6 65 In de meeste dierentuinen en pretparken wordt nog veel te weinig rekening gehouden met gehandicapten: de voorzieningen schieten ronduit tekort. Alleen De Efteling, Het Land van Ooit en het Noorderdierenpark hebben wél
70 goede voorzieningen voor gehandicapten en zijn daarmee de winnaars van deze test. Overigens laten diverse parken in een reactie op de test weten dat ze de toegankelijkheid van hun park willen verbeteren.

naar een artikel van Harm Jan Buruma uit: Kampioen, mei 2002

- 1p ● 20 Achter 'bedroevend' staat een dubbele punt. (zie schuingedrukte inleiding)
Wat volgt er na die dubbele punt?
A een letterlijk uitgesproken tekst
B een opsomming
C een verklaring
- 1p ● 21 Wat is de bedoeling van de schuingedrukte inleiding?
De inleiding geeft
A een persoonlijke mening over het onderwerp.
B een samenvatting van de tekst.
C een uitleg over de opbouw van de tekst.
- 1p ● 22 Wat is het verband tussen alinea 1 en 2?
A Alinea 1 en 2 vormen een opsomming.
B Alinea 1 en 2 vormen een tegenstelling.
C Alinea 2 noemt een gevolg van wat in alinea 1 wordt verteld.
D Alinea 2 noemt een voorbeeld bij wat in alinea 1 wordt verteld.
- 3p ○ 23 → Schrijf uit alinea 3 **drie** oorzaken op waardoor Artis een lastig dierenpark is voor stoklopers.
- 3p ○ 24 In alinea 5 staan verschillende manieren waarop vriendelijk en behulpzaam personeel het ongemak voor gehandicapten kan verminderen.
→ Schrijf **drie** van die manieren op.
- 1p ● 25 Wat is de belangrijkste bedoeling van de laatste alinea?
A een advies geven
B een conclusie geven
C een waarschuwing geven
- 1p ● 26 Wat is het doel van de schrijver van deze tekst?
Hij wil de lezer
A amuseren.
B informeren.
C overhalen.
D overtuigen.
- 1p ● 27 Welke van de onderstaande zinnen geeft het best de hoofdgedachte weer van de tekst 'Toegankelijkheid pretparken en dierentuinen'?
A De toegankelijkheid van een pretpark of dierentuin hangt af van het personeel.
B Diverse parken laten in een reactie op de test weten dat ze de toegankelijkheid van hun park willen verbeteren.
C In de meeste dierentuinen en pretparken wordt nog veel te weinig rekening gehouden met gehandicapten.
D Veel dierentuinen en pretparken hebben zware deuren, moeilijk begaanbare paden en veel trappen.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

SCHRIJFOPDRACHTEN

*Lees eerst de onderstaande tekst.
Maak daarna de twee schrijfopdrachten.*

Stel je voor:

Op 23 april 2004 ga je een dagje op stap met een groepje vrienden en vriendinnen. Jullie gaan naar Dierentuin Het Paradijs in Vijfhuizen.

Eén van jouw vrienden heeft net een ski-ongeluk gehad en kan daardoor niet goed lopen. Jullie zouden het jammer vinden als hij niet mee zou kunnen. Daarom zoek jij van tevoren informatie op de internetsite van Dierentuin Het Paradijs over rolstoelgebruikers. Op de site vind je de volgende informatie:

Voorzieningen voor rolstoelgebruikers

Ons dierenpark en de gebouwen zijn goed toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Bij het restaurant en het Aquarium zijn er speciale rolstoeltoiletten. Mocht je zelf niet in het bezit zijn van een rolstoel, dan kun je er één lenen bij de kassa van Dierentuin Het Paradijs. Je betaalt dan een borg van € 20, die je terugkrijgt bij het inleveren van de rolstoel. De rolstoelduwer heeft gratis entree!

Op de dag zelf is het prachtig weer. Jullie lenen een rolstoel en gaan vol goede moed het park bekijken. Je vriend heeft het prima naar zijn zin, maar jij duwt je wezenloos tegen alle hellingen op en over alle roosters heen. Tot overmaat van ramp zijn ook niet alle toiletten bereikbaar of open. Als jullie het park verlaten, krijg je je borg niet terug, omdat de receptionist een scheur in de stoelzitting ziet. Je legt uit dat die scheur er al zat, toen jullie de rolstoel kregen, maar toch krijg je de borg niet terug. Je vindt het jammer, want je had deze dag zo goed voorbereid.

Je besluit vandaag een klachtenbrief naar Dierentuin Het Paradijs in Vijfhuizen te sturen.

- 16p ○ 28 → Schrijf de klachtenbrief naar Dierentuin Het Paradijs in Vijfhuizen. Je vertelt over het dagje uit met je vrienden en vriendinnen en de drie vervelende dingen die jij meegemaakt hebt die dag. Schrijf in je brief dat je geen problemen verwacht had met de rolstoel. Als voorbeeld schrijf je een zin over uit de informatie van de internetsite waarin dat staat. Verzin zelf twee dingen die je wél leuk vond in het park.
Je hoopt dat het dierenpark uiteindelijk iets aan de slechte situatie voor rolstoelgebruikers gaat doen.
Zorg dat je beleefd blijft en vraag of je vóór 1 juni bericht terug kan krijgen, omdat je dan op vakantie gaat.
Je schrijft je brief aan Dierentuin Het Paradijs, afdeling Klantenservice.
Het adres is: Kastanjeweg 111, postcode 7311 GR in Vijfhuizen.
- 3p ○ 29 → Schrijf in het uitwerkboekje de bijbehorende envelop voor de klachtenbrief aan de afdeling Klantenservice van Dierentuin Het Paradijs.